

Institutt for sosiologi og statsvitenskap
Department of sociology and political science

Eksamensoppgave i SOS1000 Innføring i sosiologi Examination paper for SOS1000 Introduction to Sociology

Faglig kontakt under eksamen/Academic contact during examination:

Per Morten Schiefloe

Tlf./Phone: 73 59 63 23

Eksamensdato/Examination date: 09.12.2016

Eksamenstid/Examination time: 5 timer/5 hours

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler/Permitted examination support material:

Ingen/None

Sensurdato/Grades announced on: 12.01.2017

Målform/språk/Language: Bokmål/Nynorsk/English

Antall sider/Number of pages:1 side Bokmål/1 side Nynorsk/1 page English

Antall sider vedlegg Number of pages enclosed: 3 sider/3 pages

BOKMÅL

Svar på en av de to oppgavene i del I og på fire av de fem oppgavene i del II. Oppgavene i del I teller 50 %, hver av oppgavene i del II teller 12,5 %. (Passelig lengde for hver av oppgavene i del II er 1-1,5 side med normal skriftstørrelse)

Del I Essayoppgaver (svar på en av oppgavene)

1a: Ulikheter i helse

Folkehelseinstituttet har akkurat gitt ut en ny rapport om sosiale helseforskjeller i Norge. Noen utdrag fra denne er gjengitt i vedlegg 1.

Drøft mulige årsaker til de ulikhetene som er omtalt. Bruk relevante sosiologiske begrep og teorier.

1b: Sosiale relasjoner.

I vedlegg 2 er det gjengitt et ordtak, en omtale av et forskningsprosjekt og et møtereftrat. Alle sier noe om sosiale relasjoner.

Gjør rede for hvordan sosiale relasjoner etableres og vedlikeholdes, og drøft forhold som har betydning i denne sammenhengen. Gjør herunder også rede for betydningen av ulike typer arenaer. Bruk relevante sosiologiske begrep og teorier.

Del II Sosiologiske begreper (svar på fire av oppgavene)

2a: Sosiale institusjoner.

Gjør rede for de sosiologiske begrepene institusjonalisering og sosiale institusjoner. Gjør deretter rede for de viktigste sosiale institusjonene og hvilke funksjoner de ivaretar.

2b: Makt

Forklar først hva som menes med makt. Gjør deretter rede for hovedformer for makt og ulike grunnlag for makt.

2c: Nasjonale kulturforskjeller

Gjør rede for variabler/dimensjoner som kan være nyttige for å beskrive viktige ulikheter mellom nasjonale kulturer.

2d: Grupper

Gjør rede for begrepene referansegruppe, inngruppe og utgruppe, og gi eksempler.

2e: Dramaturgisk analyse

Forklar hva som menes med dramaturgisk analyse, og vis hvordan en kan bruke en slik tilnærming for å beskrive og forklare atferd.

NYNORSK

Svar på ei av dei to oppgåvene i del I og på fire av dei fem oppgåvene i del II. Oppgåvene i del I tel 50 %, kvar av oppgåvene i del II tel 12,5 %. (Høveleg lengde for kvar av oppgåvene i del II er 1-1,5 side med normal skriftstorleik)

Del I Essayoppgåver (svar på ei av oppgåvene)

1a: Ulikskap i helse

Folkehelseinstituttet har akkurat gjeve ut ein ny rapport om sosiale helseskilnader i Noreg. Nokre utdrag frå denne er gjengjevne i vedlegg 1.

Drøft moglege årsaker til dei skilnadene som er omtalte. Nytt relevante sosiologiske omgrep og teoriar.

1b: Sosiale relasjonar.

I vedlegg 2 er det gjengjevne eit ordtak, ein omtale av eit forskningsprosjekt og eit møtereferat. Alle seier noko om sosiale relasjonar.

Grei ut om korleis sosiale relasjonar vert etablerte og haldne vedlike. Drøft tilhøve som har betydning i denne samanhengen. Grei også ut om betydningen av ulike typer arenaer. Nytt relevante sosiologiske omgrep og teoriar.

Del II Sosiologiske omgrep (svar på fire av oppgåvene)

2a: Sosiale institusjonar.

Grei ut om dei sosiologiske omgrepa institusjonalisering og sosiale institusjonar. Gjør deretter greie for dei viktigaste sosiale institusjonane og kva for funksjonar dei har.

2b: Makt

Forklar først tydinga av omgrepet makt. Grei deretter ut om hovudformer for makt og ulike grunnlag for makt.

2c: Nasjonale kulturforskjellar

Grei ut om variablar/dimensjonar som kan være nyttige for å beskrive viktige skilnader mellom nasjonale kulturar.

2d: Grupper

Grei ut om omgrepa referansegruppe, inngruppe og utgruppe, og gje døme.

2e: Dramaturgisk analyse

Forklar tydinga av omgrepet dramaturgisk analyse, og vis korleis ein kan nytte ei slik tilnærming for å beskrive og forklare åtferd.

ENGLISH

Answer one of the two questions in part I and four of the five questions in part II. The question in part I counts 50 % of the final mark, each of the questions in part II counts 12,5 %. (Suitable length for the answers in part II is 1 – 1,5 pages in normal handwriting).

Part I Essays

1a. *Inequalities in health.*

The Norwegian Institute of Public Health has recently released a new report on social health inequalities in Norway. Some excerpts from this report are quoted in appendix 1.

Discuss possible explanations of the inequalities that are referred to in these excerpts. Use relevant sociological concepts and theories.

1b. *Social relations*

In appendix 2 there are a common saying, a referral to a research project and a report from a meeting. They all say something about social relations.

Explain how social relations are established and maintained, and discuss different factors that may be important in these processes. Discuss also the importance of different kinds of arenas. Use relevant sociological concepts and theories.

Part II Sociological concepts

2a. *Social institutions*

Give an account of the sociological concepts institutionalization and social institutions. Thereafter, give an account of the most important social institutions and the functions that these institutions fulfill.

2b. *Power*

Explain first the meaning of the concept power. Thereafter, give an account of the main types of power and different sources of power.

2c. *Cultural differences between nations*

Give an account of variables/dimensions that may be useful for describing differences between national cultures.

2d. *Groups*

Give an account of the concepts reference group, in-group and out-group, and give examples.

2e. *Dramaturgical analysis*

Give an account of the concept dramaturgical analysis, and show how this kind of approach can be utilized in order to describe and explain behavior.

Vedlegg 1/appendix 1

Om sosiale helseforskjeller

Når man sammenlikner grupper i samfunnet, finner man systematiske forskjeller i helse. Jo høyere utdanning og inntekt en gruppe har, jo høyere andel av gruppens «medlemmer» har god helse (Helsedirektoratet, 2005; Huisman, 2005). Dette kalles sosiale helseforskjeller eller sosial ulikhet i helse.

Helse blir bedre for hvert trinn på den sosioøkonomiske stigen. Jo lengre utdanningen er, desto bedre er helse. Det samme gjelder inntekt. Ikke bare har de nest fattigste bedre helse enn de aller fattigste, vi ser også at de aller rikeste i gjennomsnitt har litt bedre helse enn de nest rikeste.

De sosiale helseforskjellene gjelder for nesten alle sykdommer, skader og plager. Vi ser forskjellene i alle aldersgrupper. De innebærer mange tapte arbeidsdager og leveår med god helse og livskvalitet.

Hovedpunkter

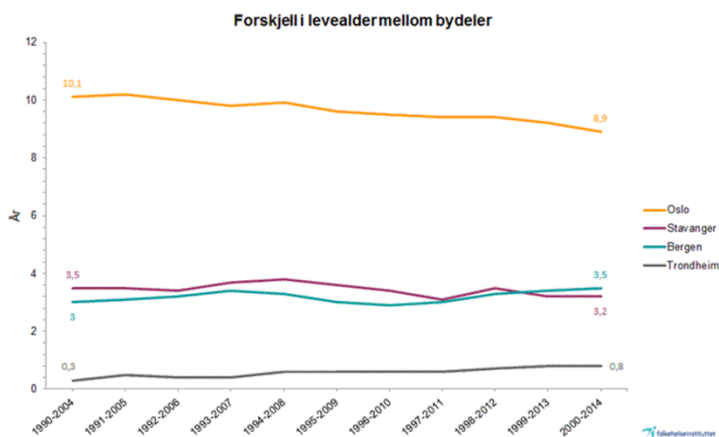
- Det er store sosiale helseforskjeller i Norge, særlig ser vi forskjeller mellom utdanningsgruppene.
- Kvinner og menn med lengst utdanning lever 6-7 år lengre og har bedre helse enn de som har kortest utdanning.
- Blant kvinner øker forskjellene både når det gjelder levealder og helse.

Geografiske forskjeller i levealder

Det er store forskjeller i helse og levealder mellom norske kommuner og fylker. Liknende forskjeller finnes i andre vestlige samfunn (Sund, 2009).

Geografiske helseforskjeller finnes også mellom bydeler i de største byene. Særlig er det store forskjeller mellom bydeler i Oslo. Det er om lag 9 års forskjell i forventet levealder mellom bydel Sagene og bydel Vestre Aker, viser tall for perioden 2000-2014, se figur 2 og 3A.

I Bergen og Stavanger er tilsvarende forskjell mellom bydelene 3 til 3,5 år. I Trondheim er forskjellen mellom bydelene under ett år (se figurer 2 og 3B-3D).

Figur 2. Forskjell i forventet levealder mellom bydeler med lavest og høyest levealder innad i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Forskjellene er størst i Oslo. Kilde: Folkehelseinstituttet, (FHI, 2016b).

Like barn leker best

[Store norske leksikon](#) → [Språk og litteratur](#) → [Leksikografi](#) → [Uttrykk og ordtak](#)

Like barn leker best, ordspråk som finnes på mange språk; eldste kjente forekomst i Homers Odysseen 17,218. I norrønt: *Lík börn leika best*.

Det er ikke bare en myte at [like barn leker best](#). Ny norsk forskning slår fast at partnere faktisk ligner hverandre.

Doktorgradsstipendiat Helga Ask har tatt for seg 20 000 par. Hun fant at de fleste [blir kjæresten med personer som ligner seg selv](#), og at likheten øker de første årene man er sammen.

(www.abcnyheter.no)

Nettverk som lønner seg (20.10.06, 07:57)

Noen var godt etablert i utfordrende jobber og så fram til en faglig og sosial vitamin-innsprøyting blant likesinnede. Andre var på jobbsøkeren og håpet på tips og kontakter. Møteplassen var Frimurerlosjen og den første samlinga av NTNU-alumner fra Trondheim og omegn.

Hovedtemaet for møtet var nettopp nettverksbygging. Kerstin Marthinsen fra konsulentfirmaet Alumnia har lang erfaring som rådgiver på området og bidro med råd og nyttige tips.

I foredraget framhevet hun at mellommenneskelige nettverk bare blir mer og mer viktig i en omskiftelig tid. Hun minnet om at kontakten må næres og pleies for at forholdet skal utvikle seg godt.

I pausen ble deltakerne utfordret med konkrete oppgaver i presentasjonsteknikker og kunsten å knytte mellommenneskelig kontakt.

Startet i studietida

Sjef for Googles utviklingsavdeling i Trondheim, Knut Magne Risvik, bidro med egne erfaringer fra nettverksbygging og yrkeskarriere.

KARRIERE: Sjef for Googles utviklingsavdeling i Trondheim, Knut Magne Risvik, forteller at han fremdeles drar nytte av kontakter fra studietida på NTNU.

Han fortalte at han allerede som NTNU-student innså verdien av å bygge opp kontaktnett i fagmiljøet. Risvik mener at kontaktnettet fra den gang har vært avgjørende for at han har nådd den posisjonen han har i dag. Han jobber fremdeles med tidligere studiekamerater og har ansatt mange kjente fra studietida.